

BURSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

TÜRKÇE

5. SINIF

Eş Anlam - Zıt Anlam - Eş Sesli Sözcükler
Deyim Atasözü

Sabahattin DÜLGER
İl Millî Eğitim Müdürü

Şule ATEŞ
Branş Koordinatörü

Hasan GÜLTEN
Cevher HACIOĞLU

Ekrem KOZ
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Soru / Etkinlik Yazarları

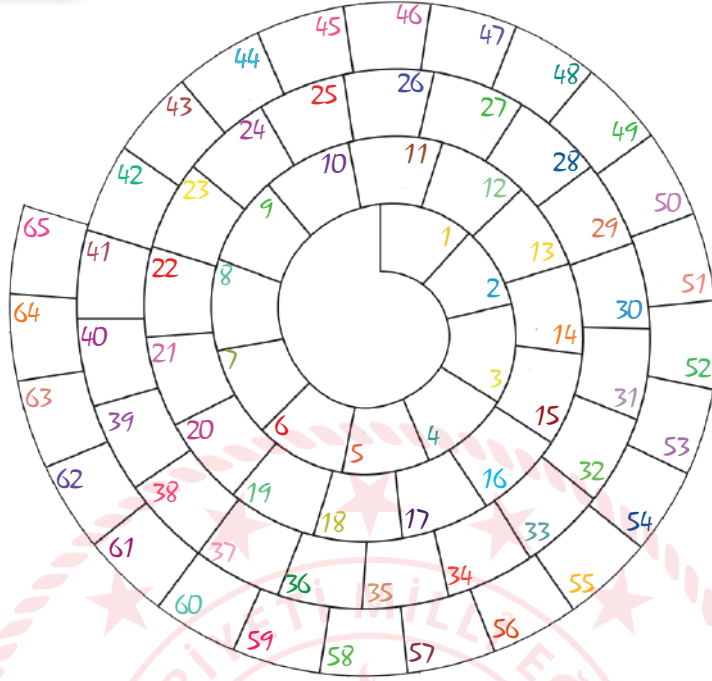
Dilek AKGÜN
Harun ÖZDEMİR

Mehtap BAYRAKOĞLU

Mehmet KÖYLÜ
ÖDM Ekip Sorumlusu

Burcu UYSAL
Tasarımcı

ETKİNLİK 1

İÇTEN DIŞA DOĞRU

I. Altı çizili kelimelerin eş anlamlısını bulup bulmacadaki ilgili yere yazınız.

- 1- Hepiniz adınızı üste yazınız.
 5- Amaçsız insan kaptansız gemiye benzer.
 9- Dün doktor kontrolüm vardı.
 14- Geçmişte yaşadığım güzel günleri hatırladım.
 18- Çocuklar, uyarılara dikkat edin!

II. Altı çizili kelimelerin zıt anlamlısını bulup bulmacadaki ilgili yere yazınız.

- 22- Altı kata yeni biri taşınmış.
 25- Gündüzleri hep ders çalışıyorum.
 29- Az önce dışarı çıktı.
 34- Kapıya yaşlı bir teyze geldi.
 38- Alçaklara kar yağıyor, üşümedin mi?

III. Aşağıdaki cümlelerde sestek kelimeleri bulup bulmacadaki ilgili yere yazınız.

- 44- Annem asmadan üzüm kopardı.
 48- Atlet giymediği için üşümüş.
 53- Mutfaktan ekme getireyim.
 58- Kazlar bahçeye çıkmış.
 61- Haydi, pazara gidelim!

Numaralardaki şifrelenmiş harfleri uygun kutulara yazdığınızda Bursa'daki bir semte ulaşacaksınız.

30	8	58	3	65	25	42

ETKİNLİK 2

“ Yazılışları aynı olduğu halde farklı anlamlarda kullanılan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcük** denir. “gül” kelimesi “Arkadaşım hep güler.” cümlesinde gülmek eylemi anlamında, “ Annem, gülü çok sever.” cümlesinde ise bitki anlamında kullanılmıştır. ”

Aşağıdaki kelimeleri farklı anlamlara gelecek şekilde cümle içinde kullanarak noktalı yerlere yazınız.

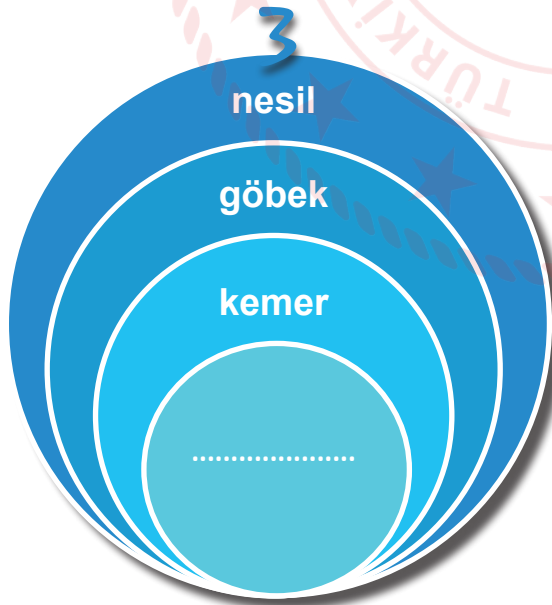
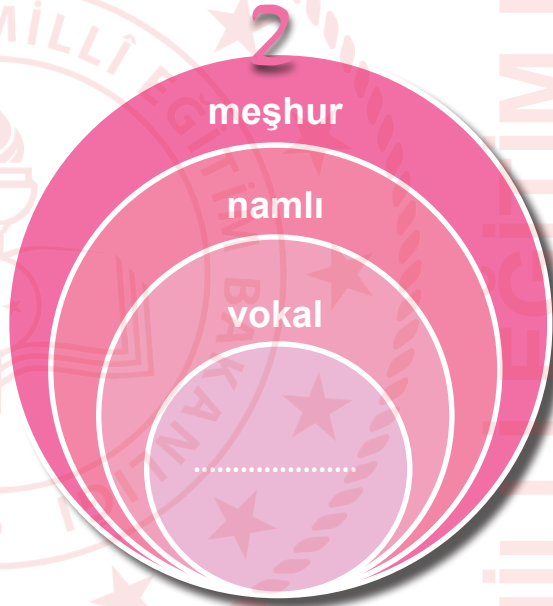
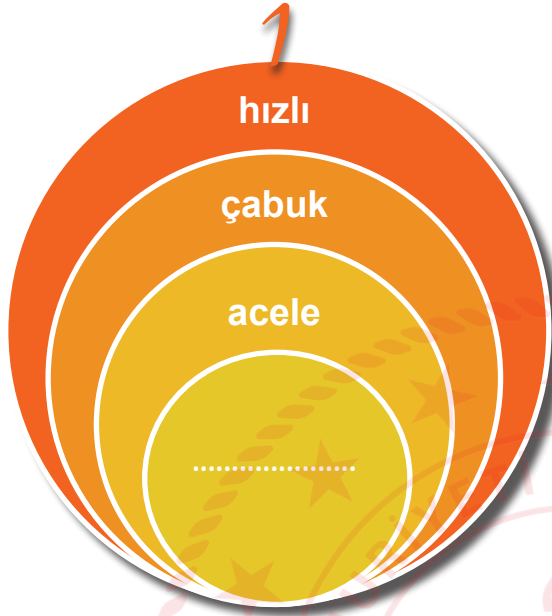

The activity consists of two main sections. The first section is for the word 'dikkat' (attention). It features a pink box with the word 'dikkat' and a pink arrow pointing to three horizontal lines for writing. The second section is for the word 'yüz' (face). It features an orange box with the word 'yüz' and an orange arrow pointing to three horizontal lines for writing. The background of the page is decorated with a large, faint watermark of the Ministry of National Education logo and the text 'BURSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'.

ETKİNLİK 3

Halkaların içerisinde boş bırakılan alana verilen sözcüklerin eş anlamlısını yazınız.

ETKİNLİK 4

Resfebe

Kelime veya kelime gruplarının harf, sayı ve resimlerle temsil edilerek oluşturulduğu oyunlardır. Örnek olarak verilen resfebenin ipucu ve anlamı aşağıda verilmiştir.

İpucu

İşi ya da müşterisi olmadığından boş oturmak anlamındaki deyimdir.

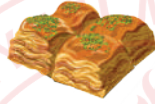
sinek avlamak

Aşağıdaki resfebe deyimleri, ipuçlarından da yararlanarak bulunuz ve örnekte olduğu gibi ilgili yere yazınız.

+ında

-va

+ma

İpucu

Sır saklamayı becerememek, sırrı hemen açığa vurmak anlamındaki deyimdir.

+ına

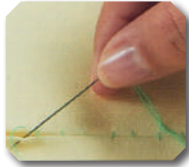

İpucu

Bir kimseye, haberi olmadan, kötü duruma sokucu davranışta bulunmak anlamındaki deyimdir.

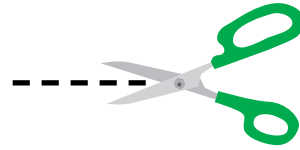
1000

+i

+ı

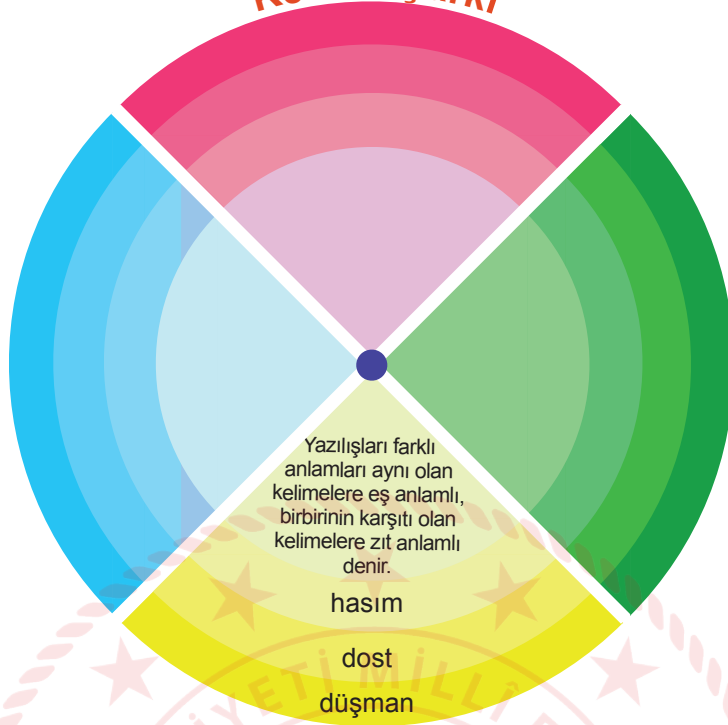
İpucu

Kendisine gerekli ve yararlı olan şeyi kendi eliyle yok etmek anlamındaki deyimdir.

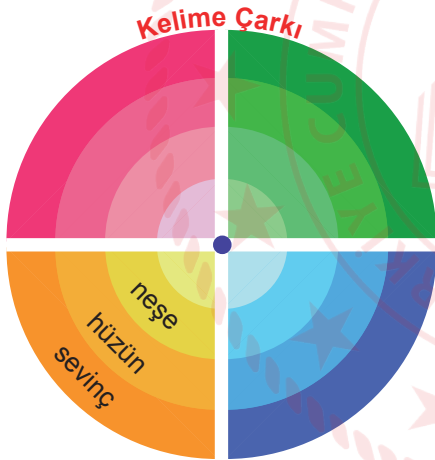
1.

Kelime Çarkı

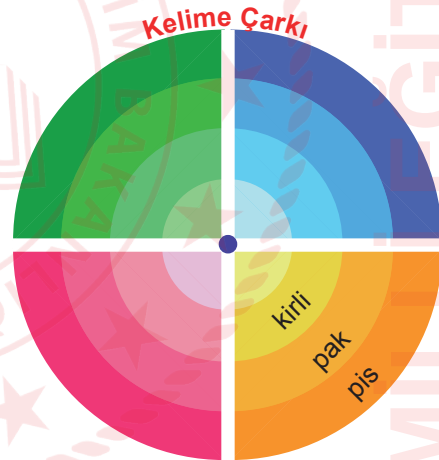

Kelime Çarkında bir kelimenin eş ve zıt anlamları verilmiş ve aşağıda çarkın farklı pozisyonları gösterilmiştir. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yanlışlık bulunmaktadır?

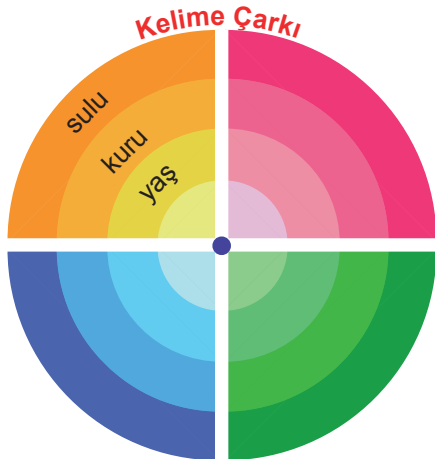
A)

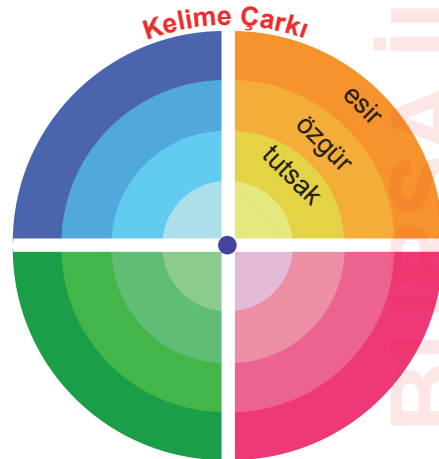
B)

C)

D)

2. Yazılışları farklı anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir. Çift minareli camilerdeki minareler arasındaki yazıya ise **mahya** denir.

Aşağıdaki mahyalardan hangisinde daha az eş anlamlı sözcük kullanılmıştır?

A)

B)

C)

D)

3.

- ☆ Kalıplaşmış söz gruplarıdır.
- ☆ Genellikle mecaz anlam taşır. Bunun yanı sıra hem mecaz hem gerçek anlam taşıyan atasözleri de vardır.
- ☆ Söyleyeni belli olmayan (anonim) kısa ve özlü sözlerdir.
- ☆ Kalıplaşmış söz grubu olduğundan atasözlerinin yerleri değiştirilemez ve bu sözcüklerin yerine eş anlamlısı da olsa başka sözcük kullanılamaz.

Atasözleri ile ilgili verilen bilgilerden herhangi birisiyle **çelişmeyen** seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük söz söyleyip büyük lokma yeme.
- B) Ne olursan ol, yine gel, demiştir Mevlana.
- C) Üzüm üzüme baka baka olgunlaşır.
- D) Komşu komşunun külüne muhtaçtır.

4.

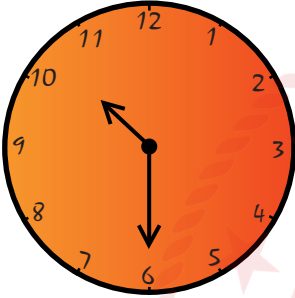

Anlamca birbirinin karşıtı olan, birbiriyle çelişen kelimelere **zıt anlamlı kelimeler** adı verilir.

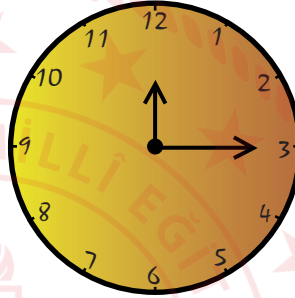
Saatin kaç olduğunu öğrenmek isteyen biri, saat üzerinde yazılı kelimelerden birbiriyle zıt olmayanları belirlemelidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde saatin kaç olduğu doğru verilmiştir?

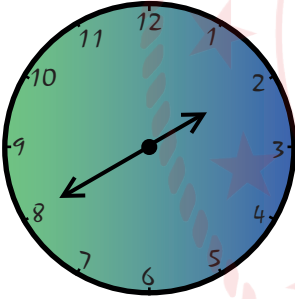
A)

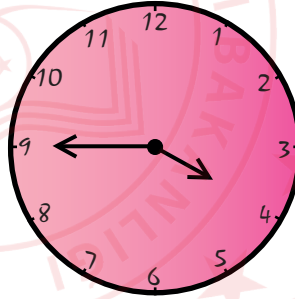
B)

C)

D)

5. Kişiler, yokluğunu çektikleri şeye sahip olmanın hayaliyle yaşarlar. Zihinleri o şeyle öylesine meşguldür ki rüyalarında bile onu görürler. Bazen umutsuz bir bekleyişten ibaret kalan bu hayal, kişiler üzerinde olumsuz etkiler de yapabilir. Böylece insan boş hayaller kurarak gerçek hayatını kendisine zehir edebilir.

Metinde savunulan düşünce ile doğrudan ilgi kurulabilecek atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Acıkanın yanağından, susayanın dudağından belli olur.
- B) Aç tavuk kendini buğday ambarında sanır.
- C) Acıkan ne yemez, acıyan ne demez.
- D) Aç doymam, tok acıkmam sanır.

6. Söz gümüşse sükût altındır
Masal okuyor bilmiyor o zır deli
Rüzgâr eken fırtına biçer
Kendi düşen ağlamaz yani
Sen sen ol takılma
Uykuların kaçır sonra
Akıllı ol oyuna gelme
Pireyi deve yaptı dilli düdük

Yukarıda Tarkan'ın "Dilli Düdük" şarkısından alınmış bir bölüm bulunmaktadır.

- "Herkesin zarar görmesine yol açacak işler yapan kimse, çok sert tepkilerle karşılaşır ve sonunda en büyük zarara kendisi uğrar." açıklamasına ait atasözü şarkının dizesinde yer alır.
- "İnanırcı olmayan, oyalayıcı sözlerle kandırmaya çalışmak." anlamındaki deyim şarkının dizesinde bulunur.
- "Önemsiz bir olayı büyütme." anlamındaki deyim şarkının dizesindedir.
- Şarkıda tane atasözü, tane deyim bulunur.

Buna göre boşluklara sırasıyla gelecek olan sayılar aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 3 , 2 , 8 , 3 , 5 B) 4 , 5 , 8 , 4 , 4 C) 1 , 6 , 7 , 5 , 3 D) 3 , 7 , 8 , 3 , 3

7. Deyimlerin büyük çoğunluğu mecaz anlamlıdır. Sayıları az da olsa gerçek anlamlı deyimler de vardır.

Masal, yeni aldıkları evlerinde kendine gerçek anlamıyla kullanılmış olan deyim yer aldığı odayı seçecektir.

Buna göre Masal, hangi renkli odayı seçmiştir?

- A) lila B) mavi C) yeşil D) pembe

CEVAP ANAHTARI

Etkinlik 1

- I- Eş anlamlı kelimeler: isim (1- 4), gaye (5 – 8), hekim (9 -13), mazi (14 – 17), ikaz (18 – 21)
 II- Zıt anlamlı kelimeler: üst (22 – 24), gece (25 – 28), içeri (29 -33), genç (34 – 37), yüksek (38 – 43)
 III- Sesteş kelimeler: asma (44 – 47), atlet (48 – 52), ekmek (53 – 57), kaz (58 – 60), Pazar (61 – 65)

30	8	58	3	65	25	42
Ç	E	K	İ	R	G	E

Etkinlik 2

- dik:1- dikiş dikmek, 2- ağaç dikmek, 3- dik konumda olan
 yüz: 1- sima, çehre, 2- yüzme fiili, 3- sayı

Etkinlik 3

- 1- tez, ivedi 2- ünlü 3- kuşak

Etkinlik 3

- ağzında bakla islanmamak
 başına çorap örmek
 bindiği dalı kesmek

1	C
2	A
3	D
4	B
5	B
6	A
7	A